VNS 3/2026 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027-2030

asiantuntijakuuleminen 12.5.2026
Maa- ja metsätalousvaliokunta
asiantuntija: talousjohtaja Jutta Petäjä

Luonnonvarakeskuksen toimintamenot

- Luken toimintamenomomentin määräraha vuoden 2026 kehyksessä on 82,7 M€. Luken kokonaismenoista rahoitettiin vuonna 2025 41 % toimintamenomomentin ulkopuolisella rahoituksella.
- Lukelle on kohdistettu **11,6 M€ määrärahaleikkaukset**, jotka toteutuvat vaiheittain vuosien 2025-2027 kehyksissä. MMM:n hallinnonalalla on vielä kohdentamatta 3,5 M€ säästötarve.
  - 14 % leikkaus verrattuna vuoden 2024 talousarviorahoitukseen
  - Luken ensimmäisten vuosien aikana rahoitukseen kohdistui 25 % leikkaus (rahoituslakiuudistus, tuottavuusleikkaukset)
  - Lisäsopeuttamista aiheuttaa se, että hallitus on linjannut, että **uusiin tehtäviin ei osoiteta lähtökohtaisesti lisärahoitusta.**
  - Myös **toimitilavuokrien** vuosittaiset **indeksikorotukset** ja **yleisten palkankorotusten rahoitusosuus**, joka perustuu ulkopuolisen rahoituksen suhteelliseen osuuteen ao. momentilla.
- Talouden tasapainottamisen keskeiset toimenpiteet
  - **Ulkopuolisen rahoituksen vahvistaminen** edelleen
  - **Toiminnan fokusointi ja volyymimuutokset**, jotta viranomaistehtävät ja strategisesti tärkeä tutkimus voidaan turvata perusrahoituksen vähentyessä
  - Toiminnan **tehostaminen uusilla toimintatavoilla**
  - Toiminnallisten muutosten mahdollistama **henkilöstömitoituksen ja rakenteen muutos** ydinosaaminen turvaten
- Jotta merkittävät haasteet toiminnan ja talouden tasapainottamisessa on ratkaistavissa, tulisi **poliittisten ratkaisujen tukea** virastojen/laitosten mahdollisuuksia toteuttaa organisaation ydintoimintaa turvaavien **talouden tasapainottamista tukevien toimenpiteiden toimeenpano**.

© Luke

Tutkimusrahoituksen merkitys ja turvaaminen

- Politiikkatoimin tulisi edistää TKI-mallia, joka tukee **ylihallituskautista, haastelähtöistä ja ratkaisukeskeistä TKI-toimintaa**
- **Skaalautuvuutta perustutkimuksesta soveltavaan tutkimukseen**, jotta myös yritykset ja muut toimijat saadaan aktiivisesti mukaan.
- **Tutkimustiedon hyödyntäminen päätöksenteossa** painottaen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ratkaisuissa ja niiden soveltamisessa.
- **Uusia toimintamalleja**, joilla julkisen rahoituksen voidaan odottaa **vivuttavan yksityistä rahoitusta**.
- Suurten tutkimusrahoittajien (BF, SA, ministeriöt) yhteistyötä, jotta merkittäviä strategisten painopistealueiden **yhteiskunnallisia haasteita** voidaan ratkaista **ohjelmamuotoisella hanke- ja rahoitusmallilla.**
- Tutkimuslaitosten perusrahoituksen turvaaminen on tärkeää, jotta tutkimuslaitokset voivat **hakea kilpailtua rahoitusta** (omarahoitusosuus) ja **kehittää strategisia kyvykkyyksiä pitkäjänteisesti**.
- Lisäksi tarvitaan **pitkäjänteistä perusrahoituksen varmuutta päätöksentekoa tukevan tutkimuksen ja aikasarjojen keräämiseen tutkimuslaitoksissa.**

Luke

© Luke

Yhteiskunnan resilienssiä ja kokonaisturvallisuutta vahvistava tutkimuslaitosten T&K-ohjelma

- Valtion tutkimuslaitoksilla on merkittävä rooli kokonaisturvallisuuden ylläpidossa ja resilienssin vahvistamisessa.
- Tutkimuslaitosten lainsäädäntöön perustuvia kokonaisturvallisuuteen liittyviä tehtäviä ovat mm.
  - tutkimus ja päätöksentekoa tukeva asiantuntijatoiminta,
  - havainnointi, seuranta ja tiedontuotanto tilannekuvien tarpeisiin
  - palvelujen saatavuuden varmistaminen
  - uhkien ennakointi ja muutoksiin varautuminen
  - toiminta uhkien realisoituessa ja kriiseistä palautumisessa
- Eri tieteenalojen integrointi sekä hallinnon sektoreita läpäisevä ja yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa vahvistava kehittäminen ovat välttämättömiä kokonaisturvallisuuteen liittyvän toiminnan tehostamiseksi.
- Valtion tutkimuslaitosten (Tulanet -verkosto) yhteistyönä on laadittu ehdotus valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotisen suunnitelman päälinjaukseen uutta tietoa tuottavan T&K-toiminnan vahvistamisesta
- **Tutkimuslaitokset ovat esittäneet ohjelman rahoittamiseksi 35,8 M€ lisärahoitusta vuosille 2026-2027.**

Luke

© Luke

Keskeiset metsäsektorin kehittämisen teemat

- Metsäsektori 2050 -strateginen ohjelma.
- Moderni jalostus ja metsänhoidon uudistaminen.
- Ennallistamis- ja ilmasto toimien kohdennus.
- Kannustimet ilmasto- ja vesistö viisaalle turvemetsien käytölle.

© Luke

Keskeiset maatalouden ja ruoantuotannon kehittämisen teemat

- Tuotannon kestävä tehostaminen monipuolisen keinovalikoiman avulla.
- Tuotantomuotojen paikallisen ja alueellisen integroinnin vahvistaminen tukemaan kiertotalouden ratkaisujen käyttöönottoa sekä mm. energiatalouden ja ruoantuotannon yhteistyön paikallisia toimintamalleille.
- Ruoantuotannon markkinalähtöisyyden, arvonlisän sekä tukipolitiikan kehittäminen.

© Luke